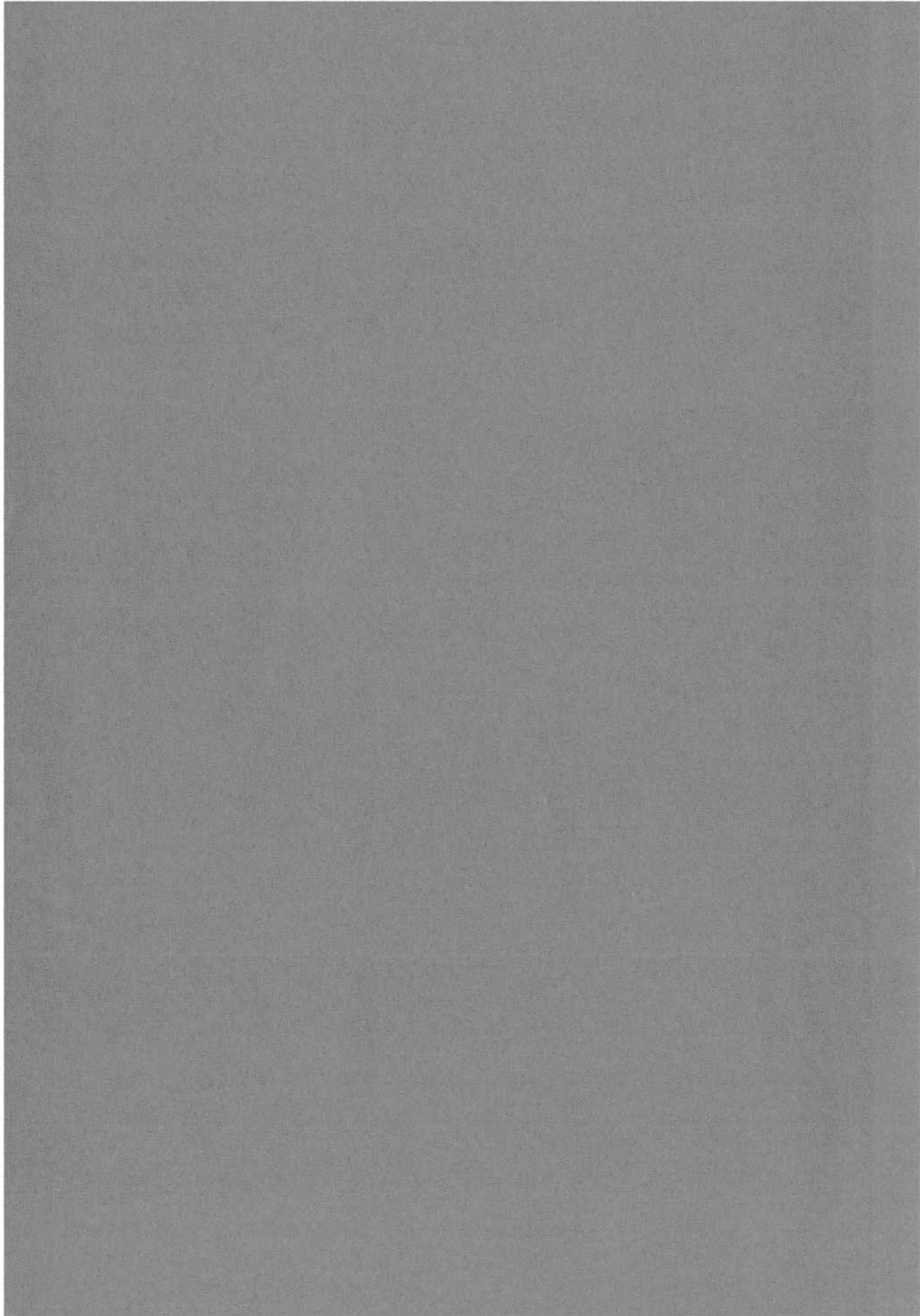
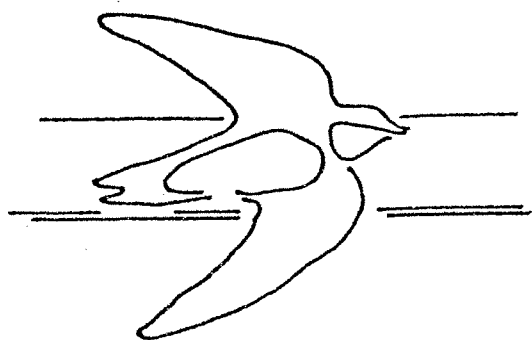

«HET BRUUIJSEL»

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter : P. van der Voort
Dorshout 2, Uden
Tel. 04132-63292

Secretaris : J.W. Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel. 04132-69804

Penningmeester : B. Gevers
Hoornstraat 6, Uden
Tel. 04132-60613

Bestuursleden : A. v.d. Acker, W. Janssen, J. van Bergen

Bank : Rabobank Uden rek.nr.: 15.49.30.989
gironummer bank: 1096522

"HET BRUUIJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

Redactie : M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. Noy,
P. v.d. Acker, J. Hermans, Y. Gevers

Tekeningen : W. Janssen

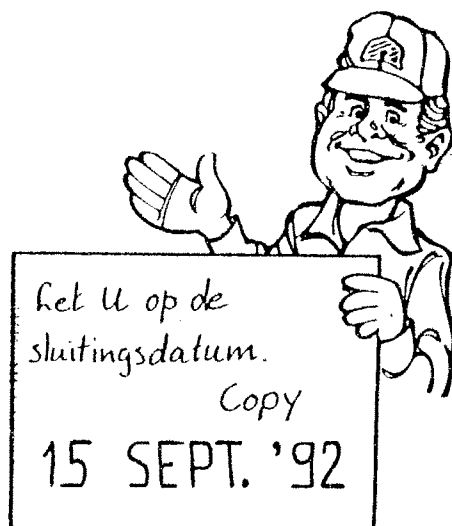
Typewerk : A. v.d. Acker, Y. Gevers, P. Noy

NUMMER 2, 1992

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Inhoud

Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	3
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	5
Open dagen in de Groenhoeve	Gert Jacobs	6
In gesprek met ... Maria van Dommelen .	Margreet Hoefnagels	8
Een dagje Maashorst	Peter van de Braak	10
Vogelwacht - Winkel	Stephanie Gevers	13
Voortuin de Groenhoeve	Willem Peters	14
Broedvogel Monitoring Project	Peter Wienbelt	16
Meimaand ... broedmaand	Peter Noy	18
Op stap ... het Bomenpark	Pedro van den Acker	21
In de kijker ... taakgroep Redactie . .	Peter Noy	22
Excursie Flevopolders	Jan-Willem Hermans	25
Vogelnamen-dialect (aflevering 2) . . .	Peter Noy	27
Jaarverslag V.L.U. 1991-1992	Ernest de Groot	30
Vogel onder de loep ... de Koekoek . .	John Hermans	33
Wetenswaardigheden	John Hermans	34

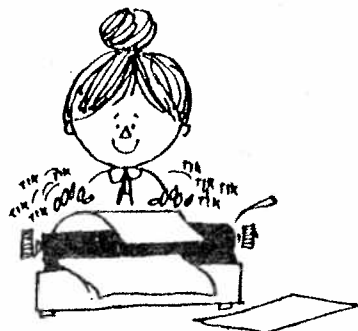

Mededelingen Redactie

Het is bladstil. Een paar mussen zitten zachtjes tegen elkaar te kwetteren. In de verte is een merel al aan zijn avondzang begonnen. Tijd om rustig op het tuinbankje te zitten genieten.

Maar het Bruujssel roept. Dat moet er vóór de vakantie nog uit. Dus let ik niet meer op de wolk spreuwen boven mijn hoofd, maar probeer van de wolk woorden in mijn hoofd een behoorlijk verhaal te maken.

Wat staat er zoal in deze zomereditie? Natuurlijk, de vaste rubrieken, geënt op de zomer. Zo nemen we de koekoek "onder de loep" en de redactie "in de kijker" (komkommertijd heet dat!). We gaan op stap in het Arboretum van de Maashorst (lekker koel onder die bomen) en wij raakten in gesprek met Maria van Dommelen, die vaker met de neus naar de grond loopt dan hem in de lucht te steken, omdat zij ook véél met planten bezig is. De wetenswaardigheden verklap ik niet, daar hebben we John voor. Let wel allemaal goed op de mededelingen van het bestuur. Want die hebben iets leuks voor ons!

Gelukkig hebben we nog leden die nog iets anders willen doen dan buiten zitten. Zo heeft Peter van de Braak een leuk verhaal geschreven over een verkenning in de Maashorst. De Groenhoeve wordt belicht door Gert Jacobs met een verslag van de open dagen en Willem Peters vertelt over de oorlog die er gaande is in de voortuin van ons clubgebouw. Eéns wordt dat een prachttuin. Let maar op! Ernest de Groot heeft het jaarverslag van het V.L.U. klaar, Peter Wienbelt doet het B.M.P. uit de doeken en Jan-Willem Hermans ging nou eens in de zomer op excursie naar de Flevopolder. Jullie hadden nog wat dialect-vogelnamen tegoed van Peter Noy. Die heeft er maar meteen een verhaal over de broedmaand mei bijgedaan. Als je toch aan het schrijven ben hé Peter. Eén bladzijde hebben we gereserveerd voor Stephanie met haar winkel. Ze houdt geen uitverkoop, maar Vogelwachterskorting is er altijd bij. En dan hoorden we dat Stef Bos geslaagd is. Proficiat Stef! Vol verwachting klopt ons hart wat zullen we je vaak zien voortaan, of niet soms?

Rest ons nog te vertellen dat alle redactieleden hun brievenbus en deurmat leeggemaakt en schoongeveegd hebben. Wij verwachten namelijk stapels vakantie verhalen van al onze leden. Doen hé, dan hebben wij tenminste niet voor niets gepoetst in die hitte. Een heel fijne vakantie wensen wij jullie, en laat eens wat van je horen!!

Margreet Hoefnagels

Mededelingen Bestuur

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden zijn te verwelkomen:

- Jeroen van Vliet, Dennenstraat 5 Odiliapeel, 04132-72983
- Agnes van Brakel, Liebrechtsplein 5 Vorstenbosch, 04130-62980
- Henk en Ria Gunsing, Wilack 322 Uden, 04132-65824

Schapendag

Op 12 juli jongstleden hebben we een stand bemand tijdens de jaarlijkse schapendag in Odiliapeel. Ondanks het tegenvallende weer hebben we veel bezoekers gehad. Vooral de door Willy Bergmans verzorgde braakballenpotjes hadden veel bekijks. Voor herhaling vatbaar.

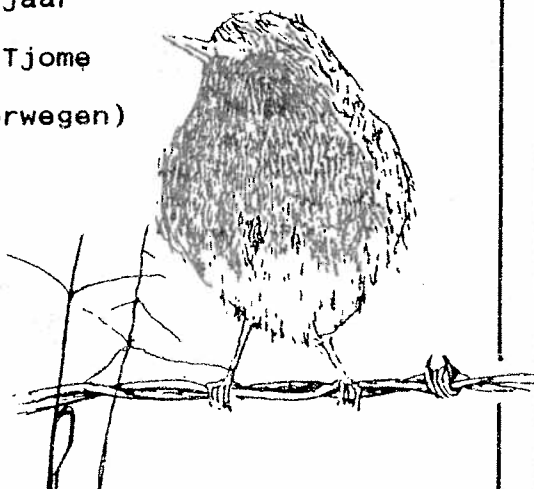
Oeverzwaluwenwand

Het heeft lang geduurd, maar eindelijk is de brochure gereed waarin stap voor stap vermeld staat hoe men een oeverzwaluwenwand kan bouwen. Goed werk heeft tijd nodig. De brochure zal gratis verzonden worden aan groepen die met plannen rondlopen om een wand te bouwen. We zullen in het blad "Vogels" en het Vogeljaar nog reclame maken. De brochure ligt voor de leden ter inzage in de Groenhoeve.

Terugmelding

De volgende gegevens hebben we van het Vogeltrekstation gekregen naar aanleiding van het opsturen van een vogelring:

* Ringnummer	: Stavanger E..55452.
* Vogelsoort	: Roodborst / bevestiging van soort door melder
* Geslacht	: Onbekend
* Leeftijd	: Eerste kalenderjaar
* Ringdatum	: 23-09-1989
* Ringplaats	: Store Faerder, Tjome Vestfold (zuiden van Noorwegen)
* Vinddatum	: 09-12-1991
* Vindplaats	: Omgeving Uden
* Verstreken tijd	: 807 dagen

Tien jaar Vogelwacht

In februari 1993 is het al weer tien jaar geleden dat we een zelfstandige vereniging werden. Dit leuke feit laten we niet zo maar voorbij gaan. Het bestuur heeft gedacht om een feestweek op te zetten omstreeks maart 1993. Centraal hierbij komen de zwaluwen te staan. Een groep vogels waar we ons veel voor ingespannen hebben. Denk hierbij aan de oeverzwaluwen en de gierzwaluwen. Een zwaluwenexpositie in de Groenhoeve zal een belangrijk onderdeel vormen van de feestweek. Hoe dit allemaal moet gaan verlopen weten we nog niet. Bij deze doen we wel een beroep op alle leden om mee te doen aan het opbouwen van de feestweek. Dit moet een knaller worden in 1993. Het bestuur kan en wil dit niet alléén organiseren. Geef je op bij een van de bestuursleden. Ook leuke ideeën kunnen te allen tijden aangedragen worden. Wij rekenen op de steun van alle leden.

Te koop

- * Minolta zoomkijker (21 - 50x)
1/2 jaar oud, vraagprijs ca. Hfl. 400.=
 - * Horizon 30 x 70
3 jaar oud, vraagprijs ca. Hfl. 250.=
- Inlichtingen: J. van den Hoogen - Boekel.
's avonds te bereiken op tel.: 04922 - 1473.

Vakantie

Het bestuur wenst iedereen een aangename en leuke vogelvakantie toe!!

```
*****
*      Zolang je in je hart      *
*      een groene tak bewaart    *
*      zullen zangvogels zich daar nestelen *
*****
```


Namens Bestuur Vogelwacht Uden,
Jan-Willem Hermans

De Groenhoeve

Open dagen in de Groenhoeve

Mede dankzij de enthousiaste inzet van de acht leden van de werkgroep "Gezamenlijke Activiteiten" was het weer mogelijk om op zaterdag 13 en zondag 14 juni jl. in de Groenhoeve een tweetal open dagen te kunnen houden.

Het dient gezegd te worden: aan deze werkgroepleden, samen met daarvoor aangetrokken "stand-bezitters en -sters" uit het ledenbestand van de Stichting Kinderboerderij, de Vogelwacht, het I.V.N. en het V.L.U. (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden) heeft het niet gelegen dat het aantal bezoekers te wensen overliet!

In een tijdsbestek van een paar maanden heeft de werkgroep een zestal voorbereidende besprekingen gehouden tijdens welke, rond het gekozen thema "Wegen voor de natuur", langzamerhand bruikbare en (financiële) haalbare ideeën werden ontwikkeld.

Resultaat waren -in de educatieruimte beneden- aardig ogende informatiestands, ingericht door de drie verenigingen en het VLU, met een grote verscheidenheid aan leerzaam materiaal. Speciale vermelding hierbij waren de door een der dames van het KMTP gemaakte tafelbloemstukjes: uitermate smaakvol en zeker sfeerverhogend. Er heerste voorts onder de deelnemers een zeer goede stemming en ook nu weer -zo "aangekleed" en ingericht- viel het gezellige karakter van de educatieruimte bijzonder op.

Boven -in de vergaderruimte- was door het Brabants Landschap, het VLU en de drie "clubs" een tentoonstelling over het gekozen onderwerp ingericht door middel van opgestelde panelen met eveneens zinvolle informatie mede over de eigen activiteiten.

Een tien minuten durend dia-klankbeeld op zolder werd, bij voldoende belangstelling, regelmatig vertoond.

Voor de kinderen was een kwis samengesteld, waarvan overigens de vragen te moeilijk bleken! Daarnaast kon er naar hartelust worden gekleurd, geknipt en geplakt.

Vanzelfsprekend was er de aantrekkelijke mogelijkheid van contact met de levende Kinderboerderij-have binnen en buiten. Over het juiste tijdstip voor het houden van dergelijke open dagen is intern al regelmatig gediscussieerd: vóór de zomervakantie, met het oog op zeker mooi weer? Of in september, met de kans op minder gunstige weersomstandigheden en/of allerlei publiektrekkende activiteiten in Uden?

Aangezien de belangstelling maar matig was en het weer het tegendeel, moge verondersteld worden, dat het weer té mooi was ofwel het gekozen tijdstip té laat in het seizoen. Aan de nodige publiciteit heeft het beslist niet gemankeerd. Er was gezorgd voor artikelen in alle lokale bladen en overal opgehangen affiches.

Evaluerende waren de organisatoren van mening, dat in elk geval hun medewerking aan de voorbereiding en uitvoering hen zeer veel eigen genoeg heeft verschaft.

Ook dit keer heeft men weer geleerd, hetgeen een aantal suggesties voor het volgend jaar opleverde, zoals:

- De tentoonstelling langer laten staan, tevens een aanleiding voor meer continuïteit in de openstelling van de Groenhoeve, gedurende een bepaalde periode in het jaar (iedere zondagmiddag van 13.30 tot 16.30 uur (tijdens de openingstijden van de Kinderboerderij)). In onderling overleg kunnen één of meerdere onderwerpen voorbereid worden tijdens de "gesloten" maanden. Daardoor wordt meer profijt getrokken van de tijd en de energie die in de voorbereiding wordt gestoken. Ook is men niet meer afhankelijk van één of twee dagen per jaar, waarop het wellicht te mooi, te nat, te koud of wat dan ook is met het oog op een hoger bezoekersaantal.
- Betere bewegwijzering zodat het voor iedereen duidelijk is dat er op de eerste verdieping ook van alles te zien is.
- Eenvoudigere kwisvragen en kleiner formaat kleurplaten.
- Evenals Kinderboerderij en VLU ook de andere deelnemers met een fotoboek over eigen activiteiten de "clubs" beter presenteren: dit nodigt aanwijsbaar uit langer bij een informatiekraam stil te staan en vragen te stellen en/of materiaal te kopen.
- En -erg belangrijk- de open dagen vroeger in het jaar plannen, bijvoorbeeld in april, terwijl dan ook de voorbereiding veel eerder dient te starten, bijvoorbeeld al in november/december daaraan voorafgaand.

Los van dit alles wil de schrijfster van dit "verslag", zelf een bescheiden bijdrage leverende aan deze activiteit, nog kwijt, dat zij persoonlijk zeer veel plezier heeft beleefd aan haar medewerking: je ziet elkaar weer eens in een andere hoedanigheid met de gelegenheid om -behalve over verenigingszaken- gezellig te "buurten"!

Tenslotte past hier natuurlijk een woord van dank aan alle medewerk(st)ers: een en ander verliep in zeer goede harmonie en alles was uitstekend verzorgd!!

Mede namens de Stichting "De Groenhoeve" Uden,
tot de volgende keer,

Gert Jacobs

In gesprek met ... Maria van Dommelen

Voor velen van ons is Maria geen onbekende. Al verscheidene keren heeft ze met haar gezelligheid de Wadden-excursies opgefleurd. Ze heeft ook een paar maal de hand gehad in de jaarlijkse feestavond van de Vogelwacht. Daar heeft ze zelf minstens zo veel plezier aan beleefd als wij. Maar wie is Maria nog meer?

Om te beginnen is ze een stralende oma van een "hel" kleinkind. Via haar man Jan -jarenlang penningmeester geweest van onze club-, dochter Gina en schoonzoon Jan-Willem, wel bekend, is de Vogelwacht al jaren kind aan huis geweest. Maar Maria legde zich vooral toe op de plantenwereld. Twaalf jaar geleden haalde ze haar diploma I.V.N.-gids. Ze is daarna steeds actief gebleven binnen het I.V.N. Eerst als gids, maar al snel als mentor van een aankomende groep gidsen. Prachtig werk, vindt Maria. Niet alleen omdat ze telkens weer geniet van de verhalen van cursusleider Rien Kersten, maar ook omdat het zo mooi is van een stel individuen een hechte groep te vormen. Want het sociale aspekt speelt in haar mentorschap een grote rol. Ze is er namelijk van overtuigd dat een échte groep meer vermag dan de som van de individuen. Bovendien helpt zo'n groep elkaar om in de club actief te blijven en de opgedane kennis niet verloren te laten gaan. Zodoende is Maria geregeld in het veld te vinden met een stel oud-cursisten. Dat er dan meer over de tong gaat dan alleen de namen van bloemen en planten zal jullie niet vreemd in de oren klinken.

Waarom is ze bij de Vogelwacht gegaan? Niet uit familie-gevoelens, maar heel bewust. Een voorname reden is dat een stukje plantenwereld niet op zichzelf staat. Er zwermen en zwerven allerlei beestjes rond die dat wereldje mee in stand houden. Maria wilde daar meer van weten. Welke vogel zit waarom waar?? Natuurlijk is dat niet één twee drie te beantwoorden en evenmin te onthouden. Maar bij de Vogelwacht vindt ze goede en geduldige leermeesters die ook nog eens grappen en grollen!!

Ze loopt vooral in de herfst en winter graag mee met de zondagochtend-inventarisaties en de excursies. Het is dan heerlijk vindt ze, dat ze het niet allemaal hoeft te weten, het zich kan laten vertellen. Bovendien is het gezellig met een groep mensen op te trekken. Dat trekt haar vooral aan in de Waddenexcursie. Ze vindt het niet nodig om om zes uur 's morgens al over het Wad te vallen. Het is wel een geweldige ervaring om vijf dagen lang met een groep van zo'n twintig man door de natuur te struinen. Bovendien is het voordeel van de Wadden dat je daar meestal watervogels ziet die wat langer blijven zitten, zodat je ze beter kunt bestuderen. Maria gaat over het algemeen op het geluid af als ze een vogel wil benoemen. Deze in hun biotoop plaatsen vindt ze nog steeds moeilijk. Wat dat betreft wil ze nog heel wat leren.

niet in een werkgroep. Ze is meer te porren voor de losse karweitjes. Dat ze die met overtuiging en precisie uitvoert zien we wel aan de inrichting van de Groenhoeve. Dank zij haar hangen er bijvoorbeeld zo'n mooie gordijnen. Nou, karweitjes zullen er altijd wel blijven. We hopen dat Maria ook nog lang haar vaardigheden en gulle lach door de club zal blijven strooien.

Margreet Hoefnagels

Een dagje Maashorst ...

Zaterdag 24 mei was het dan zover, de Maashorstverkenning zou gaan beginnen. Om acht uur stond ondergetekende gepakt en gezakt met korte broek en rugzak bij het Bezoekerscentrum. Ik was de eerste, na een paar minuten kwamen er nog twee, dat waren tevens de laatste? Ja, we waren maar met drie man; John en Jan-willem Hermans en ikzelf.

Nadat we de kaart van de omgeving hadden bekeken, hebben we een route gepland. We liepen van het Bezoekerscentrum richting de Nistelrodeseweg. In het bos hoorden en zagen we al meteen de grote bonte specht. Deze zat rustig tegen een boom insecten te zoeken. Even verderop zat een zwartkop te fluiten. Deze liet zich trouwens van erg dichtbij bewonderen. Het vrouwtje met de bruine kop was er ook bij. Ze hadden hier waarschijnlijk hun nest tussen het struikgewas (zodat wij nu weten wat daar ruist, Toon Hermans!)

Na even gelopen te hebben staken we de Nistelrodeseweg over. We kwamen nu in een wat meer open landschap, waar al meteen een paar geelgorzen te horen waren. In de sloot langs het zandpad groeiden allerlei soorten planten die John en Jan-Willem nog bij naam kenden ook. Tussen het hoge gras in het weiland staken twee koppen omhoog van patrijzen. Deze waren waarschijnlijk even verbaasd als wij.

We liepen nu richting de visvijver van Nistelrode. Hier werd druk gevist. Wat een hobby! (maar dat zullen ze van ons waarschijnlijk ook wel denken). Deze vijver ligt trouwens in een mooi stuk bos waar ik nog nooit geweest was. Nadat we uit dit bos kwamen wandelden we weer richting de Maashorst. Volgens John konden we de Nistelrodeseweg zo oversteken door de "droge" sloot heen. Deze sloot was echter gevuld, zowel met water als brandnetels (en wij met onze blote benen). Toch waagden we de sprong zonder natte voeten te krijgen of brandnetels te raken. De brandnetels waren niet zo'n probleem want er stond toch overal wegebree.

Het werd al steeds warmer. Het werd die dag dan ook $\pm$ 30 graden. We vervolgden onze route achter het Loo door richting de Mortel. Daar is een vrij vochtig gebiedje, waar de Grote Wetering doorloopt. Op deze plaats was de spotvogel goed te horen en zagen we een koekoek. Hier hadden we maar even gepauzeerd. Na wat broodjes en melk kwamen we langs de Kanonsberg, waar we van vrij dichtbij een grauwe kiekendief zagen vliegen. Hij had ons duidelijk in de gaten en vloog verder van ons af, maar bleef wel boven de heide cirkelen. Wat verderop hoorden we wat geritsel in de heide en zagen een zandhagedis wegschieten. Ik wist niet eens dat deze nog in de Maashorst voorkwamen (zo zie je maar weer dat je van elke excursie wat opsteekt). We liepen van de heide af richting een vennetje waar volgens John streeprugpadden zouden zitten. Helaas, deze waren op dat moment niet aanwezig (té heet misschien).

Boven ons waren echter wel twee havikken aan het baltsen. Dat was een schitterend gezicht.

Na wat paden gelopen te hebben kwamen we bij de "nieuwe" weg naar Oss uit. Toch een droevig gezicht als je ziet hoeveel bos hiervoor gekapt is. In een nestkast verderop zat een torenvalk rustig te broeden, waarbij alleen de staart zichtbaar was.

We liepen nu richting het golfterrein van Nistelrode. Aan de auto's voor dit terrein kun je goed zien dat het toch om een elite-sport gaat. Zonder te vragen liepen we het terrein op, want het was toch vrij toegankelijk voor publiek. Er zaten wat grote lijsters op het grasveld pieren te vergaren. Nadat we goed om ons heen hadden hadden gekeken staken we een golfbaan over. Bij "hole 18" was een echtpaar -van stand- aan het golven. John liep naar deze mensen toe om te vragen waar hier ergens een vennetje ligt (hier zouden namelijk dodaars zitten). Van het antwoord van de vrouw werden we echter even stil van. We begaven ons namelijk op erg gevaarlijk terrein. "Leken die het spel niet kennen weten niet waar de bal vandaan kan komen met alle gevolgen vandien", zei ze. Achter ons kwam er intussen een terreinwagentje aanrijden met erin een jongeman in driedelig kostuum (30 graden!). Hij vertelde ons dat we ons op verboden terrein bevonden en dat het toch ook wel erg gevaarlijk was? Na enig overleg met deze coureur zijn we tot de volgende conclusie gekomen; vreemde vogels op dit veld, gauw verlaten dus. Het leek wel of we op een militair schietterrein waren terechtgekomen waar zojuist "Oefening Donderslag" was begonnen!

Via het heidegebied nabij Heesch kwamen we weer in een wat rustiger vaarwater terecht, namelijk bij "de bomentuin" van Schaijk. Er zijn hier diverse boomsoorten geplant, om het ons gemakkelijk te maken hebben ze er overal bordjes met daarop de naam bijgezet. Alleen is dit gebied net aangeplant, dus nog kleine boompjes (maar wel leerzaam). Er is hier ook een grote vijver, met watervogels zoals; wilde eend, meerkoet, blauwe reiger en gierzwaluwen erboven.

Omdat het inmiddels twee uur later was hebben we hier even gepauzeerd in de schaduw (we begonnen aardig door ons drinken heen te raken). Nadat we de nodige energie hadden opgedaan zijn we weer op pad gegaan. Onderweg viel er vlak naast mij een enorme tak naar beneden (dat was even schrikken). We liepen nu richting de afgraving van Schaijk. Bij deze waterplas troffen we langs de kant wat oeverlopers en boven het water gierzwaluwen, boeren- en huiszwaluwen aan. Deze waren met dit weer volop insecten aan het vergaren. Langs dit koele water liepen we richting "gebied twee". Hier hoorden we nog enkele kwartels roepen ("kwik-me-dit").

Aan het eind van de middag kwamen we weer bij het Bezoekerscentrum uit. Helaas hebben we niet het gehele gebied kunnen zien, maar er is gelukkig al een tweede dag in de planning. Ik hoop dat ik met dit verhaal toch meerdere leden aanspoor tot meelopen (drie van de tachtig leden is toch erg weinig). Want het was echt de moeite waard en reuze gezellig.

Tot slot een opsomming van de zestig soorten die we gezien en/of gehoord hebben:

Fuut, Blauwe reiger, Wilde eend, Meerkoet, Grauwe kiekendief, Havik, Buizerd, Torenvalk, Patrijs, Kwartel, Fazant, Schollekster, Kievit, Wulp, Oeverloper, Kokmeeuw, Holenduif, Houtduif, Turkse tortel, Tortelduif, Koekoek, Gierzwaluw, Groene specht, Grote bonte specht, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Boompieper, Gele kwikstaart, Witte kwikstaart, Winterkoning, Heggemus, Roodborst, Zwarte roodstaart, Gekraagde roodstaart, Merel, Zanglijster, Grote lijster, Spotvogel, Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf, Fitis, Bonte vliegenvanger, Kuifmees, Zwarte mees, Pimpelmees, Koolmees, Boomkruiper, Vlaamse gaai, Ekster, Kauw, Zwarte kraai, Spreeuw, Huismus, Ringmus, Vink, Kneu, Geelgors.

Peter van de Braak

Vogelwacht – Winkel

Zoals jullie wellicht al weten, maar we willen het toch nog even benadrukken, kun je bij de Vogelwacht Uden e.o. een groot aantal artikelen, met betrekking tot vogel-, c.q. natuurbescherming kopen. Voor deze verkoop ontvangen wij als Vogelwacht provisie, welke een belangrijke aanvulling van de clubkas betekent.

Het assortiment bestaat onder andere uit:

- * Het Vogelboek f 34,90
- * Vogelgids van Hayman f 17,90
- * De kleine vogelgids f 17,90
(voor kinderen uit het basisonderwijs)
- * Nestkastenhandleiding f 16,50
- * Geluidscassettes f 22,50

In ons assortiment zijn ook verschillende cadeau-artikelen opgenomen zoals:

- * diverse soorten wenskaarten vanaf f 4,= per pakketje
- * bouwplaten vanaf f 14,50
- * verjaardagsboekjes voor f 12,50
- * tuindagboek voor f 14,90

Voor leden zijn er momenteel verschillende aanbiedingen:

- * Sovon-atlas van f 39,50 voor f 27,50
- * Vogeltochten in Nederland van f 20,= voor f 12,50
- * Ganzebordspel van f 15,= voor f 7,50
- * Linnentassen van f 6,= voor f 5,=
- * Notitieboekje voor vogelwaarnemingen voor f 4,50

Het bovenstaande is slechts een beperkte keuze uit de voorraad. We kunnen o.a. ook zorgen voor verrekijkers, statieven, telescopen, regenkleding enz. enz.

Bij twijfel of een artikel al dan niet via De Vogelwacht te koop is; niet aarzelen, gewoon even bellen met:

Bart of Stephanie Gevers,

telefoonnummer: 04132-60613

Voortuin de Groenhoeve

De werkgroep V.L.U. heeft een schetsplan gemaakt voor de voortuin van de Groenhoeve. Het plan omvat een beukenhaag, twee leilinden, drie bloemweitjes en een noteboom.

De voortuin van de Groenhoeve, omzoomd door een beukenhaag, moet het nieuwe gebouw een karakteristieke, historische aanblik geven.

Al vanaf de Franse periode worden voortuinen van onze boerderijen en huizen omhaagd. Om moeders bloementuin te beschermen tegen loslopende beesten van de boerderij en windbeschutting te geven voor de bloemen en planten, werd voor deze afscheiding gekozen. De voortuinen werden opgesplitst in een bloementuin en een moestuin.

Verder werd in de grotere voortuinen een boomgaard aangeplant met een kalveren- of schapenweitje eronder.

Mede om het noodzakelijke rasterwerk wat te camoufleren, is een beukenhaag geplant die een tot twee keer per jaar op ruim een meter hoogte wordt geschoren. Ter hoogte van de fietsenstalling naar de noteboom wordt de beukenhaag op ruim een halve meter geschoren om vanuit de Groenhoeve nog zicht op de dieren te houden.

De leilinden die de eerste twee à drie jaren geleid worden en in vrije vorm in één vlak mogen groeien, moeten enige beschutting aan de voorgevel bieden. En verder bieden zij vogels nestelgelegenheid en kunnen bijen, hommels, zweefvliegen en vlinders zich te goed doen aan de nectar.

De weitjes binnen de beukenhaag die zijn ingezaaid met zo'n 25 soorten bloemen en planten die naast de grassen op zullen komen, geven de Groenhoeve een kleurrijke aanblik.

De ingezaaide bloemen en planten zijn afkomstig van een heementuin en er is gekozen voor een mengsel dat thuis hoort op onze arme, droge zandgronden. De eerste jaren zullen pionierssoorten als kamille, melde, raket, herderstasje etc. de overhand hebben, doch door een goede maaidatum te kiezen zullen zij na verloop van tijd verdrongen worden door diverse grassen en bloemen als sint-janskruid, nachtsiline, korenbloem, zandblauwtje, gele kamille, knoepkruid en vele anderen.

De noteboom nabij het varkensweitje beschermde vroeger de bewoners van de boerderij tegen bliksem en verdreef door zijn geur de muggen. Nu zal de boom het voortuintje visueel verbinden met het lesbosje. Dit voortuintje zal over een paar jaar iedere bezoeker van de Groenhoeve een welgemeend huiselijk gevoel van warmte geven.

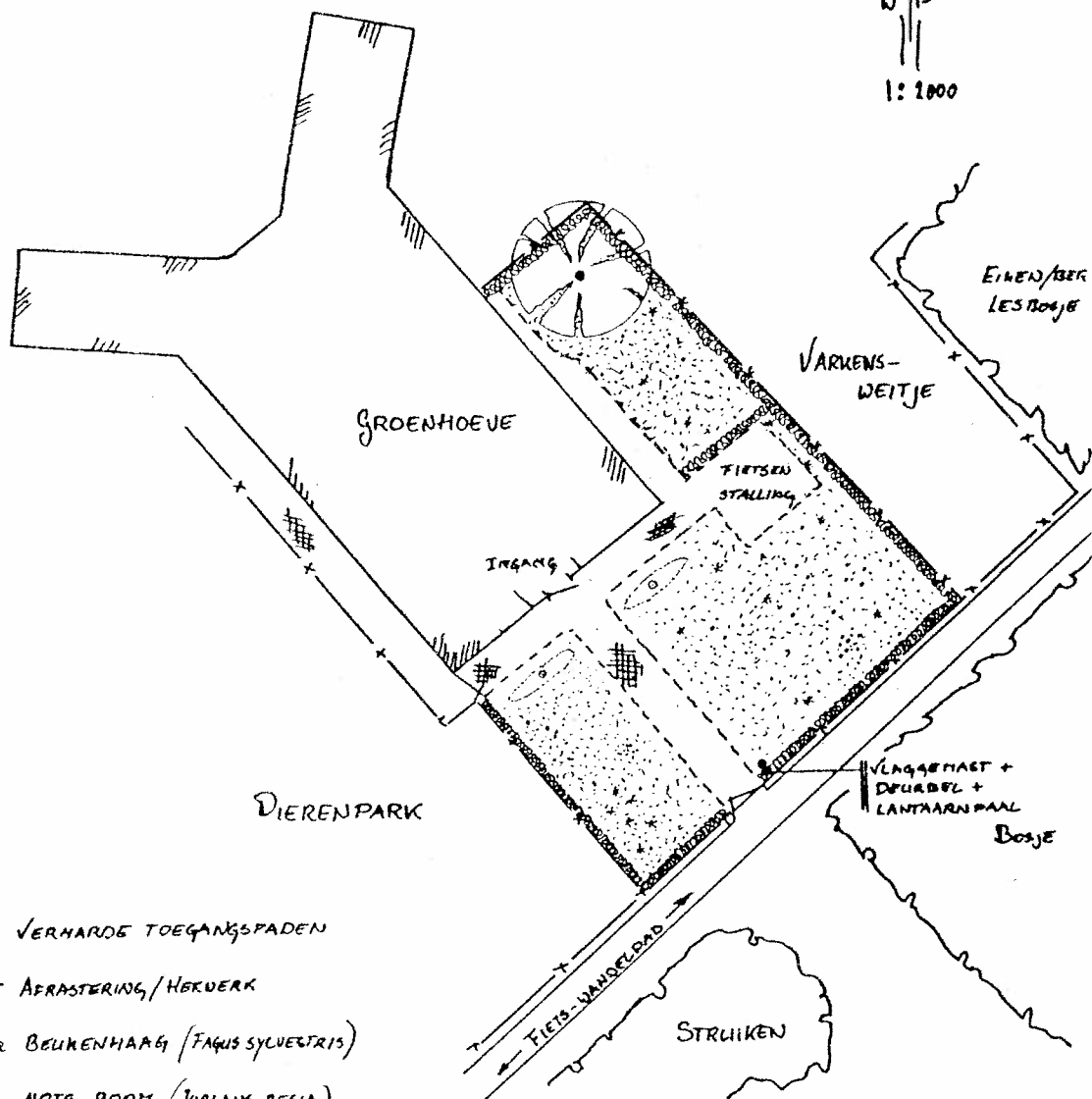
Bijgaand het schetsplan van de voortuin van de Groenhoeve.

Vrijwillig Landschapsbeheer Uden,

Willem Peters

SCHETSPLAN

VOORTUIN GROENHOEVE

VERHARDE TOEGANGSPADEN

AFRASTERING / HEKWERK

BEUKENHAAG (FAGUS SYLVESTRIS)

NOTE BOOM (JUGLANS REGIA)

LEILINDE (TILIA)

BLOEMRYK WEITJE

VLUIG

Broedvogel Monitoring Project

Dit keer vanuit de werkgroep Inventarisatie wat meer nieuws en achtergronden over het "Broedvogel Monitoring Project", beter bekend als B.M.P.

B.M.P.-en is binnen de Vogelwacht waarschijnlijk de meest intensieve vorm van inventarisatie. Vanaf begin maart tot begin juni wordt bijna wekelijks een bepaald gebied "gestofkamd" op broedvogels. Zoals bekend, zijn vogels het best waar te nemen of te beluisteren net voor of rond zonsopgang, wat dus betekent dat je 's zondags om zeven, zes, vijf, vier uur uit de veren moet om op tijd ter plekke te zijn. Volkomen terecht dus dat normale mensen je voor gek verslijten, wanneer je hieraan meedoet. Zelf ervaar je dat ook als je om vijf over vier met een slaperige kop voor de spiegel staat. Maar als je dan op een prachtige ochtend een zonsopgang meemaakt onder het getwinkeleer van de vele vogels dan loont dat toch altijd weer de moeite. En wat is er lekkerder om bij thuiskomst rond half zeven met koude benen nog even achter de gebreide broek te schuiven....

Nog even terug naar het veld, want hoe gaat B.M.P.-en nou in z'n werk. Van het gebied wordt een plattegrond gemaakt. Per wandeling worden op één kaart alle waarnemingen genoteerd door middel van standaardafkortingen. Heel simpel; een -M- voor de Merel, een -R- voor de Roodborst en jullie mogen zelf raden waar -GBS- voor staat. (Iedereen die het goed heeft mag een keer mee om half vijf).

Na elke wandeling worden alle waarnemingen overgenomen op soortkaarten. Dus één voor de merel, één voor de roodborst, één voor de GBS (weet je het al ...?).

Bij dit overnemen krijgt ieder bezoek een nummer en zo ontstaat er na een tijdje een patroon van waarnemingen. Als je bijvoorbeeld op wandeling 4, 5, 7 en 9 een fitis (letter F) op een bepaald plekje bij elkaar hebt genoteerd dan mag je volgens de B.M.P.-regels van het spel dit als broedgeval beschouwen. Aan het eind heb je dus een prima plaatje over alle broedvogels die in dit gebied voorkomen en ook waar ze voorkomen.

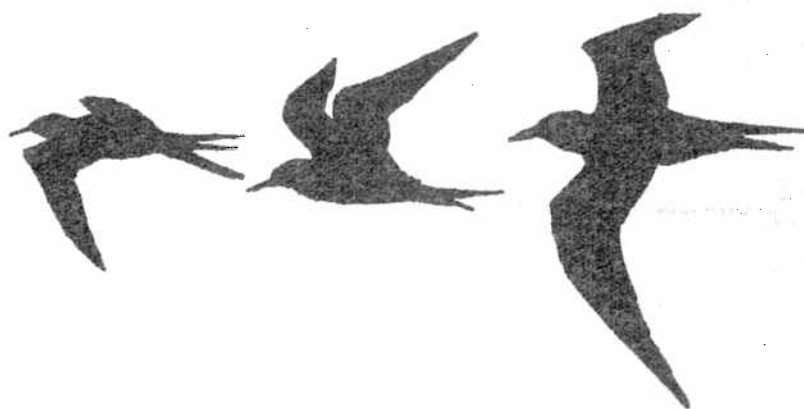
Om een betrouwbaar beeld te krijgen over veranderingen in het broedgedrag van vogels is het nodig om het gebied een aantal jaren achtereen te B.M.P.-en. Onze informatie wordt onder andere door Staatsbosbeheer gebruikt bij het maken van inrichtingsplannen van natuurgebieden zoals de Wijstgronden en de Maashorst.

Binnen de Vogelwacht wordt op dit moment in vier gebieden het B.M.P. uitgevoerd. Deze gebieden zijn Kooldert, (door Willie Bergmans en Peter van de Braak), Raktse en Loose Beemden en Laag Slabroek (beide door Jan Verhoeven en Henk van den Acker) en het Beekdal Slabroek (door Jan van Bergen, Peter van Asseldonk en mijzelf).

Ondanks het intensieve karakter van het B.M.P.-en is het een schitterende en heel leerzame bezigheid. Er zijn wel twee voorwaarden om mee te doen. Je moet redelijk thuis zijn in vogelland en je moet een beetje vogelgek zijn. Hoe dan ook het houdt je van de straat.

Namens de werkgroep Inventarisatie,

Peter Wienbelt

Meimaand ... broedmaand (tussenbalans)

Evenals vorig jaar volgt ook nu weer een soort tussenbalans wat betreft de broedresultaten van een aantal vogelsoorten waarvoor de Vogelwacht zich extra inspant. Er kunnen op dit moment nog geen exacte cijfers worden gegeven. De desbetreffende taakgroepen zullen later in het jaar het een en ander door middel van het jaarverslag aan de leden kenbaar maken.

TAAKGROEP NESTKASTEN

In het weekend van 18 en 19 juli zijn de laatste inventarisatierondes gelopen en daarmee zit het er voorlopig weer op. De balans kan vervolgens opgemaakt worden, waarna in september het evaluatiegesprek plaatsvindt. Tijdens deze vergadering worden onder andere de plannen voor het volgend jaar gemaakt worden. Coördinator Harry Claassen meldt ons dat op dit moment zo'n 160 nestkasten bezet zijn of zijn geweest. Op een totaal van 201 opgehangen nestkasten betekent dit een bezettingsgraad van bijna 80%. Volgens Harry zijn er jaren geweest dat dit percentage nog hoger lag. De inventariseerders zijn tot de volgende broedselaantallen gekomen:

NAAM:	AANTAL 1e BROEDSELS	AANTAL 2e BROEDSELS
KOOLMEES	70	25
PIMPELMEES	29	4
ZWARTE MEES	8	4
KUIFMEES	1	-
GEKR. ROODSTAART	1	-
TOTAAL:	109	33

Uit het bovenstaande kan men concluderen dat het aantal tweede broedsels beduidend lager is. Voor de pimpelmees is dit vrij normaal. Koolmezen en zwarte mezen hebben over het algemeen een vrij hoge bezettingsgraad in de tweede broedronde. Waarom dit nu niet het geval was kon Harry niet verklaren.

Uniek is het broedgeval van een kuifmees. Voor de taakgroep Nestkasten betekent dit een primeur. In het vorige Bruuijsel maakten wij melding van het feit dat de taakgroep Nestkasten het "Kuifmezenproject" had opgestart. Onder andere door het fabriceren en ophangen van speciale berkekasten. En zie hier; het eerste resultaat is binnen. Wij hopen dat er meerdere zullen volgen!

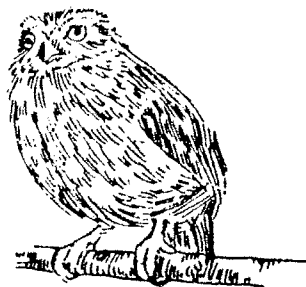
Het gemiddelde aantal eieren bedroeg zeven tot acht stuks per broedsel, terwijl het gemiddelde aantal jongen over het eerste en tweede broedsel tesamen op ruim zes stuks lag. Opvallend is het aantal verstoorde broedsels (12 stuks). En dan bedoelen we geen natuurlijke verstoring. Een aantal nesten zijn met jongen en al op de grond gekieperd. Je vraagt jezelf wel eens af; wat hebben ze daar nou aan? Wij hopen dat het milieubesef ook bij die mensen vroeg of laat zal doordringen. Daarentegen zijn er dit jaar weinig kasten weggehaald en dat geeft de burger weer moed.

TAAKGROEP KERKUILEN

Coördinator John Hermans wist ons te melden dat zijn taakgroep tot op dit moment een zestal broedende kerkuilen in de kasten heeft zitten. Odiliapeel levert het grootste aandeel met vier broedparen, terwijl Boekel en Uden ieder met één broedkoppel genoeg moeten nemen. In vergelijking met het vorig jaar is dit een lichte stijging. Het schamele aantal van vijf babykerkuiltjes in 1991 zal ongetwijfeld dit jaar overtroffen worden. Echter in vergelijking met 1990, wat als uitstekend broedjaar te boek staat, zal 1992 niet al te hoog scoren. Volgens John heeft dit nog steeds met het verminderde voedselaanbod te maken. Het superslechte muizenaanbod van het vorig jaar ondervindt nu nog zijn naweeën. De meeste kerkuilen hebben maar één broedsel. Alleen in de seizoenen dat er veel voedselaanbod is ziet men dat er vaak een tweede broedsel grootgebracht wordt. Overigens waren de kerkuilen dit jaar pas laat begonnen met het broeden.

Binnenkort zullen er nog enkele kasten bijgeplaatst worden, waaronder in Reek en Zeeland. Bij de Groenhoeve wordt een demonstratiemodel gemonteerd. De Vogelwacht hangt ook wel eens een kerkuilenkast buiten het eigenlijke werkgebied. Dit gebeurt dan op speciaal verzoek. Zo hebben Wim en John een aantal jaren geleden in Oploo een kast gehangen. Dit jaar kregen zij voor het eerst melding dat een kerkuilenkoppel de kast in gebruik genomen heeft en waarschijnlijk ook voor nageslacht gezorgd. Zo zie je maar weer; geduld wordt beloond!

Willie Bergmans wist mij enkele saillante details te vertellen die vermeldenswaard zijn. Dat de leden van de Taakgroep Kerkuilen ook andere uilensoorten welgezind zijn bewijst het volgende voorval: Dit voorjaar kwam een van de taakgroepleden ter ore dat een veldschuur ter hoogte van de Hoogstraat in Uden afgebroken zou worden. Op zich gebeurt dit wel vaker, ware het niet dat onder de golfplaten een koppeltje steenuiltjes druk doende waren om hun jongen groot te brengen. Door bemiddeling van de Vogelwacht werd de afbraak van een gedeelte van de schuur een paar weken opgeschort, waardoor de steenuiltjes hun jongen rustig konden grootbrengen. Nadat zij uitgevlogen waren kon de slopershamer het werk afmaken.

Op dit moment bedraagt het totaal aantal geplaatste kerkuilen-kasten circa dertig stuks, waarvan zoals gezegd zes kasten bezet zijn. Dit komt op een percentage van 20%. Een van de doelstellingen van de taakgroep is om dit percentage de komende jaren te verbeteren. Wij wensen hen in ieder geval veel succes!

TAAKGROEP STOOTVOGELS

Met de stootvogels gaat het dit jaar weer beter. Dat kon ook haast niet anders. Het slechte resultaat van vorig jaar was gelukkig maar eenmalig. Hoewel nog niet alle gegevens binnen zijn konden Jan Verhoeven en Henk van den Acker de volgende broedgevallen melden:

- * Buizerd : ca. 6 broedparen
- * Havik : ca. 7 broedparen
- * Sperwer : ca. 5 broedparen
- * Torenvalk : ca. 5 broedparen
- * Boomvalk : ca. 1 broedpaar
- * Ransuil : ca. 1 broedpaar
- * Steenuil : ca. 6 broedparen

Uiteraard geven bovenstaande cijfers ons hooguit een indicatie hoe het met de stootvogelstand gesteld is. Om absolute cijfers te kunnen geven zou men het totale Maashorstgebied boom voor boom uit moeten kammen. Dit is een ondoenlijke zaak.

De nestgrootte bij buizerden ligt dit jaar op gemiddeld twee jongen, zodat we van tien tot vijftien jongen uit kunnen gaan. Bij de havik ligt dit gemiddelde op drie jongen, waardoor het totaal op ongeveer twintig jongen uit zal komen.

TAAKGROEP OEVERZWALUWEN

Ondanks de steeds toenemende recreatiedruk in en rondom het Hemelrijk, waar onze oeverzwaluwenwand is gevestigd, kunnen we voor de eerste broedronde zo'n kleine dertig broedpaartjes noteren. Het aantal valt wat tegen, maar vermoedelijk houdt dit gelijke tred met de landelijke tendens; namelijk een algehele achteruitgang van de oeverzwaluwen. Volgens coördinator Jan-Willem Hermans is dit waarschijnlijk te wijten aan de verslechterde omstandigheden in de overwinteringsgebieden. Hierdoor komt een kleiner aantal oeverzwaluwen terug naar de broedgebieden. Laten we hopen dat de tweede broedronde succesvol verloopt, zodat aan het einde van het broedseizoen een groot aantal oeverzwaluwen zich kan opmaken voor de verre reis naar het zuiden.

Peter Noy

Op stap ... het Bomenpark

Dit keer wil ik jullie meenemen naar een gebiedje dat eigenlijk heel dicht in de buurt ligt, namelijk het "Bomenpark de Hooge Vorssel". Dit gebied ligt nabij Heesch en is gemakkelijk te bereiken en beschikt over een ruime parkeerplaats. Het is eenvoudigweg te bereiken als je bij de stoplichten in Heesch (net na BP tankstation) rechtsaf richting Schaijk gaat. Na ongeveer een kilometer ligt het gebied aan de rechtse kant. Er is een soort informatiegebouwtje geplaatst wat van de weg af goed te zien is. De Hooge Vorssel ligt aan de rand van de Maashorst in de gemeente Heesch. De naam "De Hooge Vorssel" is ontleend aan het hoog gelegen akkercomplex "De Vorssel" dat aan het zuiden van dit gebied grenst. Het huidige bomenpark was van oorsprong een kleinschalig landbouwgebied met eikensingels en kleine bosjes. Het zuidelijk gebied bestond uit heide en dennenbos en werd gedeeltelijk gebruikt als cross-terrein. De inrichting van het bomenpark is van start gegaan in 1988 met het graven van de vijver. In 1989 werd het park beplant en het bosgebied heringericht. Een brede laan, de zogenaamde zichtas, verbindt het bomenpark door het bosgebied met het akkercomplex "de Vorssel".

In het bomenpark zijn diverse soorten inheemse bomen te zien die allemaal keurig per soort staan gerangschikt zonder dat je nu kan spreken van een soort "bomen etalage". Te zien zijn onder andere: plataan, acacia, grauwe abeel, kardinaalshoed, waterwilg, gele kornoelje, gelderse roos egelantier, enz. enz. Ook vogels (want daar gaat het ons tenslotte hoofdzakelijk om, alhoewel bij de echte vogelaar ook wel aandacht aanwezig is voor ander natuurschoon) zijn er veel te zien.

Op de grote vijver zijn meestal wel een paar wilde eenden te zien en soms ook wel wat andere soorten, zoals o.a. kuifeend, slobeend en wintertaling. Ook de meerkoet en de fuut is hier vertegenwoordigd terwijl ook het waterhoentje een vrijwel constant aanwezige gast is. Langs de kant loopt soms (vooral vroeg) een blauwe reiger de paraderen die met zijn lange dolkenavel een visje probeert te vangen.

Als je door het bomenpark loopt zijn eigenlijk bijna alle "normale" bosvogels wel te horen of te zien. Ik heb er al veel soorten mezen gezien en 's winters ook vaak sijsjes.

Met een beetje geluk zie je ook een sperwer door de bomen suizen, een prachtig gezicht zo'n vogel. Zo snel tussen al die bomen en takken door zonder deze ook maar met een veertje te raken, een ongelooflijke prestatie.

Ja, dit is echt een mooi gebied, er loopt een goed te volgen wandelroute die je langs alle mooie punten voert. Dit is een gebied waar je het niet alleen van de vogels moet hebben, maar waar je ook nog andere nuttige en interessante informatie kunt opdoen. Bijvoorbeeld over de plaats waar erg veel vogels heel vaak vertoeven... de bomen dus. Ik wens jullie veel wandelplezier.

Pedro van den Acker.

In de kijker ...

Taakgroep Redactie

Ditmaal zetten we onszelf "in de kijker". Bij iedere zichzelf respecterende vereniging hoort een clubblad of verenigingsblad. Zo ook bij Vogelwacht Uden. Al vanaf de oprichting kunnen de leden zich verheugen op een regelmatig verschijnend clubblad. Destijds heette het blad nog "De Slechtvalk", mede gekozen als herkenningsteken voor alles wat met de Vogelwacht te maken had. Begin 1990 is door de redactie voor een nieuwe naam gekozen, namelijk "Het Bruujssel". Deze naam spreekt meer tot de verbeelding, in tegenstelling tot de slechtvalk, die in onze omgeving slechts zelden voorkomt. Tijdens een redactievergadering moest er lang "gebruurd" worden voordat deze nieuwe naam uit de bus rolde! Bij een nieuwe naam hoort ook een nieuw logo, zodat de slechtvalk vervangen werd door een oeverzwaluw. Onze illustrator Wim Janssen ontwierp een nest bedelende oeverzwaluwen, welke nu de omslag van het Bruujssel siert.

Het Bruujssel is een orgaan van Vogelwacht Uden en verschijnt vier maal per jaar in een oplage van zo'n kleine honderd stuks. Welke betekenis en doel heeft ons clubblad nou eigenlijk? Niemand kan dit zo mooi verwoorden als onze voorzitter Pieter van der Voort. Uit zijn eindejaars-woordje (Het Bruujssel, editie 4/1991) het volgende citaat:

"Het Bruujssel is uitgegroeid tot een magnifiek blad, een echt ledenblad: vóór de leden dóór de leden. Artikelen van het bestuur komen zelden voor. Zo hoort het ook. De doelstelling van een clubblad is om de leden de gelegenheid te geven elkaars bevindingen uit te wisselen en het Bruujssel beantwoordt steeds meer aan deze doelstelling. Menig ander clubblad bevat herdrukken van artikelen die overgenomen zijn uit andere bladen. Ons blad kan het zonder deze belerende artikelen stellen, die in een tijdschrift thuishoren. Uiteraard is een en ander het gevolg van een actief beleid van de redactie, waarvoor we als vereniging zeer erkentelijk zijn; maar toch moet de bereidheid bij de leden daar zijn om ook echt de heerlijk leesbare artikelen te schrijven. Laten we er met elkaar voor zorgen dat we deze uiting van clubgeest in de toekomst verder versterken", aldus Pieter van der Voort.

Uiteraard sluiten wij, als redactie, ons bij zijn woorden aan. Een en ander laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Op dit moment bestaat de redactie uit acht medewerkers, t.w.: Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker, Jolanda Gevers, Pedro van den Acker, Jan-Willem en John Hermans, Wim Janssen en Peter Noy (coördinator).

Om alles in goede banen te leiden wordt vóór elke uitgave een redactievergadering gepland. Tijdens zo'n vergadering wordt besproken welke onderwerpen aan bod zullen komen en tevens wie, wat schrijft. Uiteraard wordt er die avond flink wat bijgepraat over de laatste nieuwtjes, zowel binnen als buiten de club. Om de continuïteit van het blad te waarborgen zijn er een aantal vaste rubrieken in opgenomen, die iedere keer weer terugkomen. Dit noemen we met een mooi woord; horizontale programmering. De herkenbaarheid van het Bruujsel wordt hierdoor vergroot. Op dit moment zijn er een zestal vaste rubrieksschrijvers, t.w.: John (Vogel onder de loep en Wetenswaardigheden ...), Margreet (In gesprek met ... en Mededelingen Redactie), Jan-Willem (Mededelingen Bestuur), Pedro (Op stap ...) en Peter (In de kijker ...). Anita en Jolanda verzorgen het typewerk en Wim de tekeningen.

Naast de vaste rubrieken zijn er ook variabele rubrieken, cq. artikelen welke seizoensgebonden zijn. Dit kunnen excursieverslagen zijn, maar ook andere "doe-activiteiten", zoals werkdagen, herfstexcursie, Open Dag(en) Groenhoeve, feestavond, fenologie, vogeltrek-teldag en niet te vergeten de jaarverslagen van de verschillende taakgroepen binnen de vereniging. De redactie heeft zich ten doel gesteld dat het Bruujsel een verenigingsblad moet zijn en géén redactieblad. het blad moet een afspiegeling zijn van wat er zich zoal binnen de Vogelwacht afspeelt. Een en ander houdt in dat de redactie alle mogelijke moeite doet om een diversiteit aan copy binnen te krijgen. Van theoretisch onderbouwde verhalen tot vakantiebijdragen en van beleidsplannen tot excursieverslagen. Zo is er voor ieder wat wils en het komt de leesbaarheid van het blad ten goede.

In tegenstelling tot een aantal jaren geleden wordt de tekst met de computer uitgewerkt en bewerkt. Het plak- en knipwerk waarmee in het verleden enkele redactieleden een avond mee zoet waren is niet meer. Het is allemaal wat strakker geworden, hetgeen de kwaliteit van het blad overigens ten goede komt. Uiteraard kost het de redactie de nodige inspanning om dit kwaliteitsniveau te handhaven. Dit kan zij niet alleen doen. Dit kan alleen gerealiseerd worden als we hier met zijn allen de schouders onder zetten. Uiteraard stelt de redactie het zeer op prijs als ook andere leden, buiten de redactie om, een of ander artikel in de copybus deponeert. Mocht iemand twijfels hebben over zijn of haar grammaticale kunsten dan doet de functietoets "Control-F2" (WordPerfect) wonderen. Deze controleert namelijk automatisch de getypte tekst op eventuele spellingsfouten. Mocht er dan nog iets doorheen glippen, dan haalt de redactie die er wel uit.

Om even op de redactievergadering terug te komen; nadat bekend is wie wat schrijft, gaat ieder zijns of haars weegs om vervolgens binnen de gestelde termijn de gevraagde copy af te hebben. Voor de rubriek "In gesprek met ...", betekent dat voor Margreet dat zij iemand binnen de Vogelwacht aanspreekt en een gezellig praatavondje ligt in het verschiet. Voor John betekent dit dat hij een aantal tijdschriften raadpleegt om zodoende een aantal "wetenswaardigheden" boven water te halen.

Terwijl Jan-Willem kan volstaan met het doornemen van alle binnengekomen en uitgegane stukken voor zijn rubriek "Mededelingen Bestuur". Pedro gaat vervolgens "Op stap ..." naar een of ander interessant natuurgebied in de omgeving en laat ons dat vervolgens in enthousiaste bewoordingen weten.

Als uiteindelijk alle copy binnen is, worden door Wim Janssen de bijbehorende illustraties verzorgd. De complete lay-out van de tekstpagina's wordt met behulp van de computer gerealiseerd, waarna de originelen naar de drukker gaan om vervolgens te worden vermenigvuldigd. Nadat alles gesorteerd, geniet en gevouwen is, kan Wim Hoefs zijn fiets in gereedheid brengen om alle Vogelwachtleden met een Bruujselexemplaar te verblijden.

En last, but not least: onze adverteerders. Wat zouden we zijn zonder de vaste adverteerders. Geen blad kan bestaan zonder adverteerders. Wij zijn daarom dank verschuldigd aan onze trouwe adverteerders, die ons sinds jaar en dag steunen. Wij vertrouwen erop dat wij nog lang een beroep op hen mogen doen. En niet te vergeten een woord van dank aan Jan Verhoeven, die jaarlijks de adverteerders bezoekt en de contractafspraken regelt. Al met al is het iedere keer toch weer een hele klus voordat het Bruujsel gereed is. Van concept tot oplevering vergt heel wat vrije uurtjes. Maar als het resultaat goed is betekent dit weer een extra stimulans, voor al diegenen die bij de totstandkoming van het clubblad betrokken zijn, om ermee door te gaan!

P.K. Noy

Excursie Flevopolders

Op zondag 28 juni jl. vertrokken Willy Bergmans, Henk van den Acker, Peter van de Braak, John en Jan-Willem Hermans richting Flevopolders. Deze keer vanaf de Groenhoeve. Voortaan zal elke excursie van hieraf vertrekken. Bij thuiskomst kunnen we eventueel gezellig napraten in de Groenhoeve. Op de agenda stond eigenlijk een excursie naar Herentals. Mijn broer en ondergetekende waren hier enkele weken geleden om een leuke wandeling uit te zetten. Helaas Belgische natuurgebieden lijken zich te typeren door de bordjes "verboden toegang" en "militair oefenterrein". Er was in de buurt van Herentals een klein natuurgebiedje. Te klein om deze trip te maken, alhoewel wij er op dat moment zes roodpootvalken zagen. Het schijnt dat in dit jaar een soort invasie van roodpootvalken gaande is. Ook op de Stabrechtse heide zijn deze vogels volop waargenomen. Zo zie je ze nooit en zo in grote getalen.

Afijn, terug naar de titel: excursie Flevopolders. Aan het weer kan het niet hebben gelegen dat er maar vijf leden zijn komen opdagen. Het was anders de moeite waard. In de polders aangekomen proberen we altijd eerst de Oostvaardersdijk op te komen. Zo ook deze keer. Aan de linkerkant het water met zijn sterns, aalscholvers, futen en aan de andere zijde eindeloze akkers respectievelijk het grootse natuurgebied "De Oostvaardersplassen". Kiekendieven, lepelaars, kluten en vele andere vogelsoorten zijn hier te bewonderen. Insekten genoeg hier voor de vogels. Boven de dijk was een soort nevel te zien. In eerste instantie dachten we dat dit kwam door verdamping. Bij nadere beschouwing bleek het om zwermen mugjes te gaan. De dijk is zo'n dertig kilometer lang. Uiteraard trekt dit veel zwaluwen aan.

Bij de Oostvaardersplassen aangekomen valt de verschijning van de lepelaars toch elke keer weer op. De lepelaar heeft in Nederland zijn meest noordelijke broedplaats. Willen we deze vogel nog meer zien dan moeten we een hele reis ondernemen naar de Neusiedlersee (Oostenrijk) of het zuiden van Europa. Een andere bijzondere waarneming is de grauwe gans. Deze gans bewoont Nederland weer sinds de aanwezigheid van de Oostvaardersplassen, welke zijn ontstaan door het droogvallen van de Zuiderzee. De grauwe gans is een goede natuurbeheerder. De vogel houdt de moerasplanten in toom zodat de plassen, plassen blijven en niet omgevormd worden tot bos.

Uiteraard brengen we ook een bezoek aan de observatiehutten, gelegen aan de Knardijk. Bij de eerste hut is ook een wandelpad aangelegd. Het is de moeite waard om dit pad te bewandelen. We hoorden volop rietzangers. Er staan ook een aantal kijkschermen. Door de gleufjes kijkend zagen we op nog geen meter afstand eerst een baardmannetje (het kan ook een vrouwtje geweest zijn!) en daarna een blauwborstje.

Het moerasbosje herbergt ontzettend veel blauwborstjes. In de hut gezeten zagen we schitterend een blauwe kiekendief voorbij zweven en kan het broeden van een buizerd-paar waargenomen worden.

De tijd gaat hier snel voorbij voor een vogelaar. Veel te snel moeten we weer huiswaarts. De Oostvaardersplassen altijd een bezoek waard!!

Jan-Willem Hermans

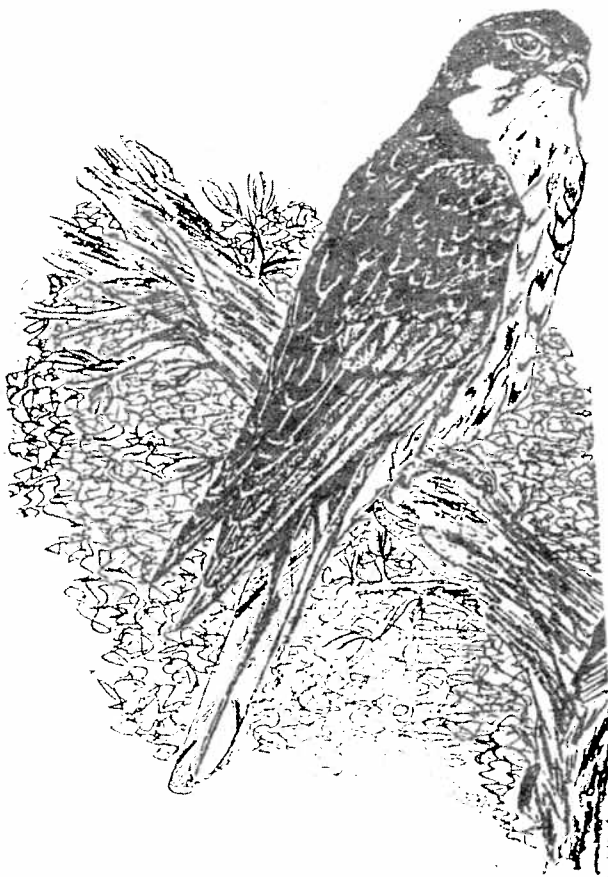
Naschrift:

ROODPOOTVALKEN

Deze vogels broeden overwegend in de zuidelijke delen van de voormalige Sovjet-Unie. De meest westelijke broedplaatsen liggen in Hongarije. Het zijn sociaal levende vogels, vaak opereren ze in groepsverband.

Het voedsel bestaat uit insecten en muizen en wordt biddend of vliegend bemachtigd. Vaak wordt een jonge roodpootvalk aangezien voor een boomvalk. Jonge roodpootvalken hebben echter een langere staart en minder sikkelvormige vleugels, terwijl het zwarte masker, de helderwitte vensters in de slagpennen en de contrastrijke staartbandering typerend zijn.

Wanneer er zich tijdens de voorjaarsstrek in Zuid-Europa warmtefronten ontwikkelen en de wind aanhoudend uit het zuidoosten waait, lopen deze vogels een gerede kans in West-Europa te verzeilen. Daarbij kan het tot een invasie-achtig optreden komen.

Vogelnamen – dialect (aflevering 2)

Zoals afgesproken volgt hier dan het tweede deel van de ons op dit moment bekend zijnde vogel-bijnamen. Veel reacties op het vorige artikel hebben we niet gehad. Een belangrijke tip echter kregen we van Frans de Bruin. Hij attendeerde ons op een artikel in het Brabants Dagblad van 18 mei jl., genaamd "Taal van toen", waarin een groot aantal zeldzame vogel-bijnamen vermeld stonden. Verder vonden wij in een aankondiging voor een publiekswandeling van het IVN de naam "Hutte-ke-dut". In onze streek wordt hiermee de kwartel bedoeld.

Volgens het Brabants Dagblad wordt de volkse naam "Witgatje" gebruikt voor de zwaluw, naar de kleur van het onderlijf/achterlijf. Niet wetende dat er ook nog een écht witgatje bestaat! (PN, redactie). De naam "Geitemelker" werd vroeger eveneens gebruikt om de zwaluw aan te duiden. Andere oude vogelnamen uit het eerdergenoemde artikel zijn: "Boterkontje" voor kievit, "Braambijtertje" voor mus, "Maatslagertje" voor tjiftjaf, "Gieteling" voor merel, "Grijze lummel" voor kraal, "Hagelzakje" voor dodaars, "Haneschop" voor buizerd, "Klein Duimpje" voor winterkoning, "Korenschrijver" voor ortolaan, "Lage smoel" voor watersnip, "Zijdehoentje" voor waterral, "Vlamsijs" voor kneu, "Rouwband" voor kuifeend, "Ossenkopje" of "Doodshoofdje" voor staartmees, "Negendoder" voor ekster, "Mastpiepertje" voor goudhaantje, "Bonenzetter" voor grauwe vliegenvanger, "Dikschijter" voor grauwe gors en tot slot "Heiloever" voor zilverreiger.

Met eerdergenoemde opsomming is onze lijst ineens met ruim 20 dialectnamen uitgebreid. Het is alleen jammer dat de betekenis en achtergrond van een groot aantal van deze namen niet bekend zijn. Misschien kan iemand ons op weg helpen?

Met het bovenstaande zijn de meest actuele gegevens verwerkt. Hieronder volgt een opsomming van de overige vogelbijnamen.

1. Weinddupper (=roodborsttapuit)

Een zeer beweeglijk vogeltje, dat zich soms als een vlieger op de wind laat meevoeren. Maar ..., hij gedraagt zich ook als de wind; ik ben er wel, ik ben er niet (meer).

2. Strontepikker (=kuifleeuwerik)

In Uden ziet men ze nogal eens, die kleine bruine vogeltjes met hun eigenwijs kuifje en hun razendsnelle dribbelpas. Hun bijnaam ontleen ze aan het gegeven dat de kuifleeuwerik regelmatig zijn kostje bij elkaar scharrelt door wormpjes e.d. uit de paardemoppen te pikken. Vandaar de naam *strontepikker*!

3. Schrijverke (=geelgors)

Wat betreft zijn internationaal bekende zang (5e symphonie van Beethoven), kennen wij de geelgors allemaal. De eieren, alsof ze met een fijne pen "beschreven" zijn, zijn wat minder bekend.

4. Distelvink (=putter)

De naam zegt het al, de *distelvink* is dol op distels en is daar dus regelmatig te vinden. Jammer genoeg komt dit exotisch uitziend vogeltje hier maar sporadisch voor.

5. Gruunsel of doornvink (=groenling)

Gruunsel is een verbastering van het woord groenling, terwijl de naam *doornvink* zijn oorsprong vindt in het feit dat hij zo vaak te vinden is in de meidoorn.

6. Heikneuter (=kneu)

Men komt de kneu vaak op de hei, in kleine dennen tegen.

Ook aan "de heikneuter" hangt een verhaal vast: Zoals Uden en Veghel is als "water en vuur", zo werden vroeger de boeren boven de Maas door de mensen hier "kleiboeren" genoemd. Daarentegen de boeren op de droge zandgrond in Noord-Brabant werden door de mensen van boven de rivieren "heikneuters" genoemd. Kleiboer is duidelijk vanwege de daar aanwezige kleigrond. Heikneuter duidt op de in Brabant (toen nog) aanwezige heidevelden.

7. Witköpke (=huiszwaluw)

Het witte kopje van de huiszwaluw valt de oplettende vogelaar direkt op. En omdat iedereen er erg op gesteld was om een zwaluw aan zijn huis te hebben -zij brengen immers geluk- is het geen wonder dat hij het koosnaampje *witköpke* kreeg.

8. Bonte kwik, ploegertje of ploegdrijverke (=witte kwikstaart)

Bonte kwik is wel duidelijk; vanwege zijn contrasterend getekende zwart-wit verenkleed. *Ploegertje* kan men eveneens wel raden. Als de boer in de lente ging ploegen, rende hij achter de ploeg aan door de ploegvoor ..., want die ploeg werkte alle wormen omhoog!

9. Boomloperke (=boomkruiper)

Het typische gedrag van een boomkruiper is het systematisch van beneden naar boven inspecteren van boomstammen op aanwezigheid van wormpjes en larven. Hij "loopt" als het ware tegen de boomstam omhoog.

10. Bijendief, biemeeske of bimbeeske (=koolmees)

De koolmees is verzot op insekten. Die zijn er in de winter niet, behalve in de bijenkorf. Met honderden bij elkaar. Het enige wat je als koolmees hoeft te doen is tegen de korf te tikken en de eerste de beste -bij- die de rustverstoorder probeert te verjagen in zijn kraag te grijpen. Dichtgestopte openingen in bijenkasten zijn dus niet alleen om de kou buiten te houden, maar vooral ook om het *biemeeske* tegen te houden, wat anders binnen de kortste keren het hele bijenvolk heeft opgepeuzeld.

11. Bremkwijtje (=grasmus)

Met brem wordt in dit geval braam bedoeld, voor de Brabanders onder ons niet vreemd. Je hoort het *bremkwijtje*, maar je ziet hem niet. Hij maakt zich "kwijt" in de dichte onderlaag van de braamstruiken!

12. Blaupieper of blauwlegger (=heggemus)

Dat laatste is natuurlijk duidelijk, vanwege de helderblauwe eitjes die het beestje legt.

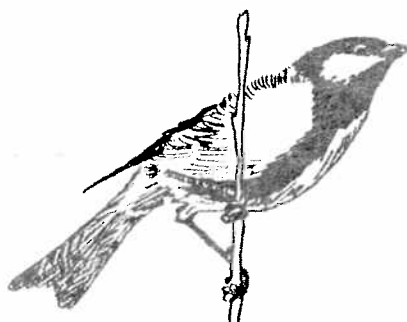
13. Toetimmerke (=winterkoning)

Waarschijnlijk heeft de winterkoning zijn bijnaam te danken aan het feit dat hij een bolvormig nest maakt waarvan de nestopening dichtgemaakt, danwel "toegetimmerd" wordt. Dit om eventuele nieuwsgierigen het zicht te belemmeren.

Tot zover deze tweede aflevering van een groot aantal streeknamen van bekende vogelsoorten. Ongetwijfeld zullen er namen tussenzitten die nog weer andere betekenissen en of aanvullingen hebben.

De redactie stelt het bijzonder op prijs als eenieder bij zichzelf, familieleden of vrienden te rade gaat of eventuele andere vogel-bijnamen boven water gehaald kunnen worden. Wij vinden het erg leuk als je die namen met een eventuele verklaring aan ons door zou geven.

Peter Noy

Bron: - Piet en Marie de Jong (juni 1988)
 - Johan en Miet van Kessel (december 1991)
 - Brabants Dagblad (mei 1992)

Jaarverslag V.L.U. 1991 - 1992

Onlangs heeft de Werkgroep V.L.U. de balans opgemaakt voor het seizoen 1991-1992. Meer werkzaamheden, meer vrijwilligers per werkdag en meer aandacht voor kleine landschapselementen dan in 1989-1990 en 1990-1991 zijn het fantastische resultaat. Geconcludeerd mag worden, dat deze werkgroep hard aan de weg timmert. Dit kan zij echter alleen doen door de spontane en bereidwillige medewerking van een groot aantal vrijwilligers!

De werkgroep V.L.U. heeft nog lang niet ieder lid van Vogelwacht en/of IVN bij een van hun activiteiten mogen aanschouwen. Met name die leden roepen wij op om eens de sfeer van vrijwillig landschapsbeheer te komen proeven in het volgend seizoen. Tot dan!

1. Doel en taken werkgroep V.L.U.

De werkgroep V.L.U. heeft als doel het behoud, het herstel en de ontwikkeling van kleine landschapselementen, zoals knotwilgen, houtsingels, sloten en poelen in de omgeving van Uden om de natuur- en landschapswaarde van het buitengebied van Uden te vergroten.

Om dit doel te bereiken worden door de werkgroep V.L.U. de volgende taken verricht:

- Contacten leggen/onderhouden met gemeenten, waterschappen, natuurbeschermings-organisaties en particulieren.
- Inrichtings- en beheersplannetjes schrijven en tekenen.
- Kleine landschapselementen inventariseren en karteren.
- Werkdagen Vrijwillig Landschapsbeheer organiseren.
- Voorlichting en educatie geven via folders en excursies.

2. Evaluatie werkseizoen 1991-1992

2.1 Coördinatie, Advisering en Onderzoek

Het opstellen van inrichtings- en beheersplannetjes voor particulieren is goed bevallen. Vooral het natuurontwikkelingsplan voor Hemelrijk trok vrij veel publiciteit.

In het voorjaar van 1991 is gestart met een omvangrijk project, nl. de inventarisatie van K.L.E. in de omgeving van Uden. Deze inventarisatie loopt als een trein en zal eind 1992 worden afgerond.

2.2 Inrichting en Beheer; Werkdagen

Het seizoen 1991-1992 was het derde werkseizoen, waarin opnieuw meer ervaring werd opgedaan met vrijwillig landschapsbeheer. Ook dit jaar was het aantal werkdagen vrij groot (12 stuks).

Het organiseren van twaalf werkdagen kost veel tijd vanwege voorbereiding, uitvoering en nazorg. We willen dit aantal in de toekomst dan ook serieus verminderen naar zes tot acht werkdagen in de periode september 1992 - maart 1993. Elke werkdag zal er een ander klein landschapselement centraal staan. In 1992-1993 zal er voor het eerst een snoei-cursus voor hoogstamvruchtbomen gegeven gaan worden.

2.3 Inrichting en Beheer; Vrijwilligers per werkdag

Het gemiddelde aantal vrijwilligers per werkdag is gestegen van 9,5 naar 13,2. Dit verdient een complimentje richting de actieve leden van beide verenigingen en de overige vrijwilligers!! Zonder hen bestaat er geen vrijwillig landschapsbeheer in Uden. De V.L.U. wil dit gemiddelde het volgend werkseizoen opvoeren naar vijftien. Het is de V.L.U. gelukt de vaste kern van zes tot acht vrijwilligers uit te breiden naar acht tot tien vrijwilligers. Onder de vaste kern worden vrijwilligers verstaan die minimaal de helft van de werkdagen aanwezig kunnen zijn.

Overwogen wordt om niet-leden van het IVN en de Vogelwacht actiever te benaderen in verband met het informatieve en educatieve karakter van vrijwillig landschapsbeheer. Hier-voor is wel extra begeleiding nodig.

2.4 Inrichting en Beheer; Werkzaamheden

Het afgelopen seizoen is er weer veel meer werk verricht dan het jaar daarvoor. We kunnen stellen, dat we binnen drie jaar een van de actiefste werkgroepen vrijwillig landschapsbeheer in Noord-Brabant zijn geworden!

Er zijn het afgelopen seizoen weliswaar minder wilgen geknot, maar de wilgen die geknot zijn waren wel veel groter en zwaarder dan die van vorig jaar.

Het afgelopen seizoen hebben we het dikke snoeihout aangeboden in stukken van 1 danwel 2 meter. Het dunne snoeihout is wederom op musterdhopen of houtmijten gezet. Dit spaart tijd, is milieuvriendelijker en levert een aantrekkelijk, beschermt mini-biotop voor zangvogeltjes en kleine zoogdieren. Goede ervaringen zijn wederom opgedaan met het graven van amfibieënpoelen. De poelen worden vrijwel meteen door amfibieën, libellen en andere insecten in gebruik genomen.

Minder goede ervaringen zijn opgedaan met het snoeien van leilinden. Dit is redelijk gevaarlijk werk. We zullen in de toekomst streven om een hoogwerkertje in te zetten.

Afgelopen jaar hebben we voor het eerst een stuk houtwal afgezet bij een particulier in een buurtschap. Dit is goed bevallen. We streven er echter naar om in de toekomst houtwallen aan te pakken die belangrijke verbindingbanen zijn voor struweelvogels en dassen.

In bijgaande tabel staan de werkzaamheden van het seizoen 1991-1992, alsmede de werkzaamheden in de beide voorgaande jaren. Duidelijk te zien is dat er weer meer werk is verzet dan vorig jaar en het jaar daarvoor.

Tabel 1: Werkzaamheden werkgroep V.L.U.

KENGETALLEN	1989-1990	1990-1991	1991-1992
=====	=====	=====	=====
Werkdagen	4 st	11 st	12 st
Nazorgdagen	2 st	5 st	6 st
-----	-----	-----	-----
Knotten knotwilgen	11 st	47 st	24 st
Poten knotwilgen	0 st	28 st	37 st
Afzetten elzensingel	175 m	175 m	175 m
Afzetten houtwal	0 m	0 m	80 m
Afzetten struikwilgen	0 st	4 st	0 st
Opzetten musterdhopen	0 st	11 st	6 st
Planten bomen/struiken	80 st	405 st	4.125 st
Planten laanbomen	0 st	0 st	40 st
Snoeien vruchtbomen	0 st	2 st	6 st
Snoeien leilinden	0 st	0 st	9 st
Graven poel	0 st	1 st	5 st
-----	-----	-----	-----
Vrijwilligers per werkdag	6 ppw	9,5 ppw	13 ppw
=====	=====	=====	=====

Bron: G. Schotveld; 1990, 1991 en 1992

2.5 Voorlichting en Educatie

Geprobeerd is om nog meer naamsbekendheid in Uden te verwerven. Dit is redelijk geslaagd, aangezien particulieren en kranten ons nu zelf gaan benaderen voor advies en/of informatie. Onze relatie met het Brabants Dagblad is een stuk beter geworden. Hier staat helaas tegenover, dat het Udens Weekblad onze artikelen, waarin ook enige achtergrondinformatie staat, inkort tot zeer korte "wie-wat-waar-wanneer" berichtjes. Voorheen namen zij onze artikelen over als "echt" artikel met logo erbij (zie onder). Volgend jaar zullen we proberen ook het Nieuwsblad voor Uden van persberichten te voorzien. Het komend werkseizoen zal er voor het eerst gewerkt worden met een klein landschapselement als thema. Het thema van 1991-1992 was "knotwilgen". Er is een bescheiden actie gehouden voor het aanplanten van knotwilgen, er is een lezing gehouden over knotbomen en er is een folder gemaakt over deze fraaie boom. De wandelexcursie op Kooldert is een groot succes geworden. Maar liefst 41 personen hebben de afgezette elzensingels, de geknotte wilgen en de gegraven poelen bewonderd. In het komend werkseizoen wil de V.L.U. proberen om een uitwisseling te organiseren met een werkgroep vrijwillig landschapsbeheer uit een andere gemeente. Gekozen is voor de gemeente Gemert. Deze uitwisseling zal bestaan uit het meehelpen op een werkdag en/of een excursie langs verschillende Kleine Landschaps Elementen.

Namens het V.L.U.

Ernest de Groot

Vogel onder de loep ...

De koekoek

Dit keer een van de merkwaardigste vogels die men in Nederland kan vinden, namelijk de koekoek. Iedereen kent de koekoek wel van zijn bekende koekoek-roep en het feit dat de koekoek in andermans nesten haar ei deponereert. Maar er is veel meer te vertellen over deze interessante vogel.

De koekoek is een trekvogel die overwintert in Midden-Afrika. In april hoor je bij ons weer het karakteristieke geluid van de eerste koekoeken. Dit zijn de mannelijke exemplaren. De vrouwtjes hebben een typisch hinnikend geluid. In tegenstelling tot de meeste andere vogelsoorten bouwt het vrouwtje een soort territorium op en niet het mannetje. De koekoek heeft qua uiterlijk veel weg van een roofvogel, nl. de sperwer. Dit geldt ook in de vlucht, doch een koekoek heeft een langere staart. De koekoek en sperwer lijken zo veel op elkaar dat men in vroeger tijden lang dacht dat ze bij elkaar hoorden. In de zomer zag men altijd koekoeken en bijna nooit sperwers (want deze broedt in de zomer in bossen, waar men kennelijk niet zo vaak kwam). Daarentegen zag men in de winter wel regelmatig een sperwer (deze komt dan zijn voedsel achterna, d.w.z. kleinere vogelsoorten die zich in de winter rondom het huis ophielden) en nooit koekoeken. Daarom dacht men vroeger werkelijk dat de koekoek in de herfst veranderde in een sperwer om vervolgens in het voorjaar weer in een koekoek te veranderen.

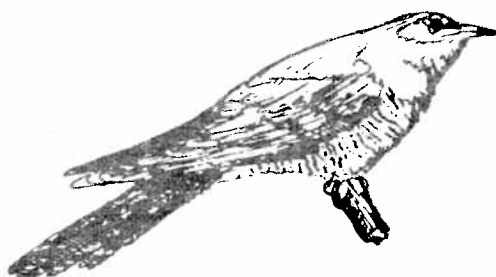
Zoals eerder vermeld legt het vrouwtje (hoe kan het ook anders!) een ei in het nest van een andere vogel. Dit is in onze regio meestal een heggemus, maar ook een kleine karakiet, de graspieper, het roodborstje en de witte kwikstaart zijn regelmatig "het slachtoffer" van de koekoek. Een koekoek heeft zich in de loop der evolutie zodanig ontwikkeld dat je kunt spreken van een "heggemus-koekoek", "karekiet-koekoeken" etc. Het is dus niet zo dat een bepaalde koekoek haar eieren bij verschillende soorten vogels zal deponeren. Om een voorbeeld te noemen: een "heggemus-koekoek" (blauwe eieren) zal haar ei nooit in het nest van een graspieper deponeren. Deze merkt direct dat er een ander (gekleurd ei) in het nest ligt.

De vrouwtjeskoekoek houdt in haar territorium goed bij hoe het staat met de verschillende broedsels van haar "waardvogel" (b.v. de heggemus). Precies op het juiste moment bezoekt ze dan het nest van haar "slachtoffer", haalt hier een ei uit om zodoende meer ruimte in het nest te creëren en legt er haar eigen ei in. Alles bij elkaar duurt dit tafereel niet langer dan twintig seconden, waardoor de kans op ontdekking door de waardvogel minimaal is. Dit herhaalt ze in totaal zo'n dertien keer (ze legt dus gemiddeld tussen de 10 à 15 eieren!).

Hierbij observeert ze de waardvogel zo goed dat in de meeste gevallen het koekoeksei net iets eerder uitkomt dan die van de waardvogel. Nadat de jonge koekoek uit het ei is gekropen worden, door middel van een holle rug, alle nog aanwezige eieren van de waardvogel uit het nest gekieperd, zodat de koekoek als enige overblijft. Als de timing iets minder is, en er al jongen van de waardvogel aanwezig zijn, wordt getracht om deze jongen over de nestrand te werken.

Hierna breken barre tijden aan voor de waardvogels. Onophoudelijk spert de gulzige koekoek zijn snavel, waarbij zijn honger zo groot is dat beide pleegouders er hun "handen"

(lees: snavel) vol aan hebben! Het sperren van de snavel werkt zo dwingend dat zelfs andere, toevallig voorbij vliegende, vogels hun voedsel afstaan aan de koekoek. Ook nadat hij is uitgevlogen wordt hij nog geregeld bijgevoerd door zijn pleegouders. Deze, naar verhouding kleine vogels, zie je dan meestal op de rug van de jonge koekoek zitten om hem zodoende te kunnen bijvoeren. In augustus vertrekken de meeste volwassen koekoeken weer naar hun overwinteringsgebied in Afrika. De jongen worden dan nog steeds bijgevoerd door de pleegouders, waarna ze pas in september aan hun reis naar het verre Afrika kunnen beginnen. Hieraan kun je zien dat vogeltrek een instinct is wat in elke koekoek zit. Een jong heeft namelijk nog nooit Afrika gezien en toch komen ze in hetzelfde overwinteringsgebied aan als de volwassen koekoeken en notabene nog een maand later dan de volwassen exemplaren. Eens te meer voor mij weer het bewijs hoe fantastisch de natuur in elkaar zit.

John Hermans

Wetenswaardigheden ...

Deze bijdrage van "wetenswaardigheden" bevat een aantal losse, interessante wetenswaardigheden dat begint bij het ei.

Het embryo ademt met zuurstof wat door de zeer poreuze eischaal naar binnen komt. Net aan de binnenzijde van de schaal bevinden zich bloedvaten waarmee de zuurstof wordt opgenomen en getransporteerd wordt naar het embryo.

Tijdens de ontwikkeling van het kuiken verdwijnt er ook water door de eischaal naar buiten waardoor het eimembraan krimpt en aan de stompe kant van het ei van de eischaal losgetrokken wordt, zodat tegen de binnenkant van de schaal een met lucht gevulde ruimte ontstaat. Op dat moment komen zijn neusgaten in de luchtkamer en ademt hij direkt door de eischaal lucht in,

waarbij hij voor de eerste keer gebruikt maakt van zijn longen. Met behulp van de eitand (dit is een klein spits puntje dat zich op het uiteinde van de snavel bevindt) prikt hij gaatjes in de eischaal om daarna met al zijn kracht de eischaal te breken. Dit is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want sommige vogelsoorten doen hier enkele dagen over.

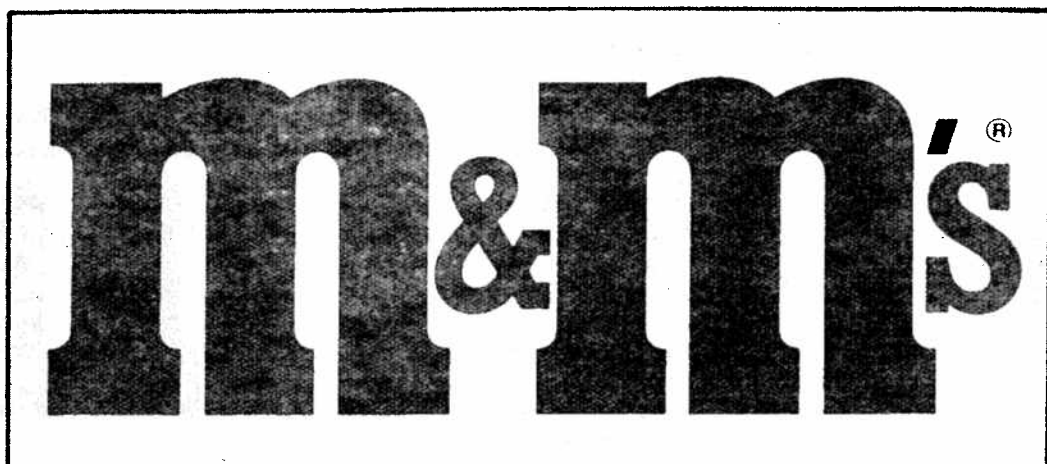
Grofweg kun je de pas uitgekomen kuikens indelen in twee soorten, de nestvlieders en de nestblijvers. Nestvlieders zijn het verst ontwikkeld, zij komen al uit het ei volledig bedekt met donsveren, ze hebben hun ogen al open en kunnen zich binnen 24 uur van hun nest verplaatsen. Dit is vooral van belang voor soorten die broeden op open vlaktes en water. Hier zie je dan ook de meeste nestvlieders.

De nestblijvers daarentegen komen meestal kaal uit het ei en zijn blind. Bij hen duurt het dan nog 15 dagen tot 4 maanden alvorens ze uitvliegen en dan min of meer zelfstandig door het leven gaan. De meeste nestblijvers vind je onder de bosbewonende soorten.

De groeisnelheid van jonge vogels, vooral van nestblijvers, is enorm hoog. Een jonge roodborst weegt bij het uitkomen twee gram, maar binnen 11 dagen is hij vrijwel volgroeid en weegt ongeveer 20 gram, dus bijna zijn begingewicht er elke dag bij. Zoals ik al vermeldde doen kleine vogels er ongeveer 15 dagen over om te kunnen vliegen nadat ze uit het ei zijn gekomen. Grotere vogels doen hier langer over. Een voorbeeld hiervan is de knobbelzwaan die er maar liefst vier maanden over doet. Toch kan je hier per vogelsoort niet iets algemeen zeggen. Tijdens voedselschaarste kan een kuiken van een gierzwaluw in een soort "winterslaap" belanden waardoor de groei veel trager verloopt en de jonge gierzwaluw pas veel later uitvliegt dan normaal het geval zou zijn geweest. Normaal is voor een gierzwaluw vijf weken en bij ongunstige omstandigheden wordt dit maar liefst acht weken.

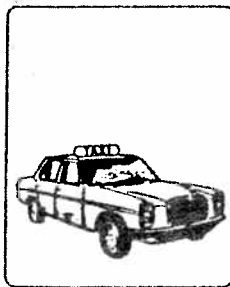
Als dan de jongen zelfstandig zijn staan er ontelbare gevaren voor hun te wachten. Hoewel predatoren ook hun tol eisen, vormt verhongering waarschijnlijk het grootste gevaar. Het voornaamste probleem is dat jonge vogels, vooral de kleinere soorten, niet in staat zijn voldoende vetreserves op te bouwen. Slechts één dag met slecht weer of zich niet lekker voelen, kan voor een klein vogeltje de dood betekenen. Door dit te weten zal je het dan ook begrijpen dat er maar een klein deel van jonge vogels zo oud wordt dat ze zelf voor nakomelingen zorgen. Om jullie een voorbeeld te geven volgt hier het broedsukces van een paartje zanglijsters. Zanglijsters brengen per jaar twee legfels groot met elk vier eieren. Globaal gezien overleven er van drie paartjes twee kuikens die de geslachtsrijpe leeftijd bereiken. Dit betekent dat slechts acht procent van de gelegde eieren broedvogel wordt en bij de kleinere vogels ligt dit percentage nog lager. Tot zo ver het een en ander over het begin van een vogelleven in deze rubriek.

John Hermans

M&M's melkchocolade
smelt in je mond, niet in je hand.

TAXIBEDRIJF
ZIEKENVERVOER

H. J. VAN ZUTVEN

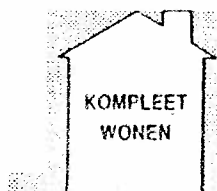
Kastanjeweg 33, 5401 GW Uden
Telefoon 04132-50400
bgg 62537

**Bouwbedrijf
van der Pas Oss bv**

utiliteitsbouw
woningbouw
bedrijvenbouw
bouwservice

Galliersweg 35, Oss
Postbus 235, 5340 AE Oss
Telefoon 04120-31925

**VAN DONZEL
UDEN**

Prior van Miltstraat 6 - Kastanjeweg 66a tel. 04132 62638

- * MEUBELEN
- BANKSTELLEN
- KASTEN
- EETHOEKEN
- SLAAPKAMERS
- * TAPIJTEN
- * GORDIJNEN

BOONAERTS

MARKT 24 UDEN

TEL 62548

'N GOEIE SLAGER

voor uden en omstreken:

de bruin Verzekeringen

WILHELMINAstraat 10a / 5401 CH UDEN TEL. 04132-62348

*alle verzekeringen
financieringen
Interpolis e.a.*

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

KAPELSTRAAT 1 UDEN.

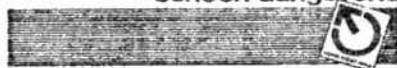
ACTUELE MODE

Sportief en gekleed in één.
De college-lijn „New Look”,
waarbij vlechtmotieven, kleur-
combinaties en dubmotieven
een grote rol spelen.

schoen-aangevend

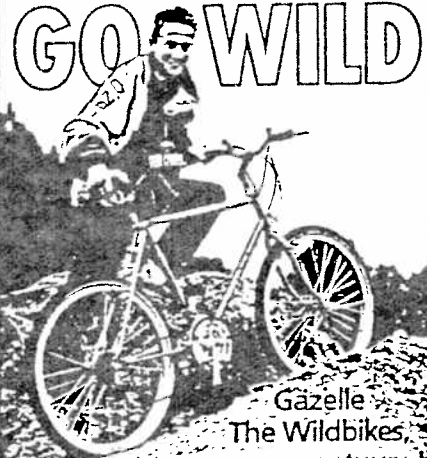

SCHOENENHUIS ZEGERS

TEL. 04132-63992

GO WILD

Gazelle
The Wildbikes
puur avontuur...!

ATB-rage, over-
gewaard uit de USA, wint
ook hier snel terrein.
Gazelle ATB begint waar
gewoon fietsen ophoudt.
Dwars door 't weiland,
bossen, duinen en langs het
strand...
Deze stoere Fieldcruiser
van Gazelle, niet te temmen,
18 'duim' versnellingen,
...

Go Gazelle...! Kijk bij ons!

WIM DE WILT
KERKSTRAAT 4 - UDEN - Tel.: 62620

Gazelle fietsen vervoert en installeert ook.

Café Dirk van Zutven
Veghelsedijk 42
5401 PB Uden
Telefoon 04132-62827

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

Complete bankservice in de buurt: bij de Rabobank.

Wie bankzaken goed wil regelen hoeft nooit ver te zoeken. Er is altijd een Rabobank in de buurt. Met alle bankdiensten en gunstige voorwaarden. Met kennis van plaatselijke omstandigheden. En met ervaren medewerkers en specialisten die u graag van advies dienen. Precies op uw maat, rekening houdend met uw wensen. Uw bankzaken zijn goed geregeld bij zo'n bank in de buurt.

Rabobank
Meer bank voor je geld

